

2.3- CƠN DỊCH CHIẾM ĐẤT: THẾ GIỚI CỦA Ô KHẨM

(A land grab epidemic : China's wonderful world of Wukan)

Elizabeth Economy

CFR 7-2-2012

Vài ngày trước đây, *Hoàn Cầu Thời Báo* (Bắc Kinh) đã cho đăng một bài ý kiến độc giả, đặt vấn đề tại sao phương Tây lại để ý tới sự nổi loạn của dân làng Ô Khảm hồi năm ngoái. Và bài báo kết luận : “*Người ta không thể hiểu được Trung Quốc nếu chỉ chú ý tới những tiểu tiết. Đó là những điều báo chí nước ngoài thích đánh giá cao*”.

Mặc dù những ý kiến khôn khéo này, tôi rất thích đi vào chi tiết, và ham mê đọc bản thăm dò ý kiến của 1791 hộ nông dân tại 17 tỉnh khác nhau của Trung Quốc. Báo cáo này vừa mới được công bố. Do Viện phát triển nông thôn Landesa, Đại học Nhân dân, và Michigan State University thực hiện, bản thăm dò về cách sử dụng và tồn trữ đất đai nông nghiệp. Cuộc khảo sát này rất có giá trị vì nó được tiến hành 5 năm, từ năm 1999. Do đó, nó giúp ta biết được chiều hướng biến thiên tốt xấu của tình hình.

Sau đây là một số điểm đáng nhớ :

- Từ 2005, có sự gia tăng lớn trong việc chiếm đất, hay quốc hữu hóa bắt buộc, và có khoảng 43% làng xã được thăm dò ý kiến cho biết là họ bị chiếm đất trong thời gian 10 năm vừa qua.

- Tiền bồi thường trung bình cho chính quyền địa phương chi trả cho dân là 17.850 USD/héc ta. Và nó được bán lại cho các công ty phát triển nhà ở là 740.000 USD/ha.

- Khi người nông dân được tái định cư, hay “đô thị hóa” chỉ có hơn 20% các gia đình các gia đình được nhập hộ khẩu thành phố ; 13,9% được nhận bảo hiểm xã hội của thành phố ; 9,4% được hưởng bảo hiểm y tế, và chỉ có 21,4% được quyền gửi con đi học ở trường Nhà nước.

- Mỗi năm, chính phủ địa phương chiếm hữu đất đai của 4 triệu nông dân Trung Quốc.

Tất cả những điểm kể trên đều không có lợi cho người nông dân. Theo ý kiến mấy nhà nghiên cứu người Hoa, sự chiếm đất này là nguồn gốc của 65% của 180.000 vụ phản kháng xảy ra ở Trung Quốc mỗi năm.

Thủ tướng Ôn Gia Bảo, người đã nhiều lần thúc đẩy thêm một chút cải tổ chính trị, đã lấy tâm điểm cuộc du hành của ông vào tháng 2-2012 ở Quảng Đông là quyền lợi của người nông dân. Ông nói : “*Cội rễ của vấn đề là đất là tài sản của nông dân. Nhưng quyền sở hữu không được bảo vệ như một cách thích hợp. Chắc chắn chúng ta phải tôn trọng quyền bỏ phiếu của nông dân, và kiên trì tổ chức cho tới tự quản của làng xã, và chỉ đạo việc bầu ra các Ủy ban xã*”.

Mặc dù những nỗ lực của ông Ôn, không có một hệ thống kiểm soát thực thụ hay là pháp trị, người ta khó nghĩ là nông dân sẽ có quyền sở hữu trong thời gian ngắn hạn. Mặc dù Hoàn Cầu Thời Báo nói vậy, chi tiết của cuộc thăm dò ý kiến đã nói rõ mọi điều : sẽ có thêm nhiều Ô Khám ở chân trời Trung Quốc.

Chú thích :

Trong mấy ngày qua, công dân mạng (*netizen*) đã nói nhiều về Panhe (Bàn Hòa) ở tỉnh Triết Giang. Tình hình xảy ra rất giống Ô Khám. Họ đã gọi đó là “sự kiện Ô Khám 2.0” hay là “Ô Khám khác”.